

**EXIMI-//VM PLANEQVE DIVI-//NVM OPVS
INCOMPARABILIS// Theologi Dionysij, professione
Car//thusiani, in quo opere contine[n]tur// quinque
humanae uitae specu//la**

Dionysius <der Kartäuser>

Coloniae, 1540

Conclusio. Cap. IX.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55481](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55481)

quod electores quicumque talem eligere tenentur, qui sit melior ad statum illum cui per electionem provide-
re tenentur, non autem tenentur eligere hominem sim-
pliciter meliorem & sanctiorem. Per hoc patet argu-
mentum. Vnde ad decretalem dicendum, quod decre-
talis intelligitur de simpliciter meliori. Vnde decreta-
lis uult dicere, quod non tenentur eligere meliorem
ad statum illum, sed sufficit quod eligant bonum. Et
propter hoc si electores non eligerent meliorem ad sta-
tum illum, ubi tamen eligerent bonum, electio non
esset cassanda nec decretalis informat conscientiam ele-
ctorum, sed iudicium publicum. Autoritas ad oppositum
intelligitur de meliori ad finem.

Conclusio.

CAP. IX.

DENIQUE ut libellus præfens, intitulatus specu-
lum subditorum de subditis, et pro subditis, fi-
niatur, attendere debent omnes subditi ad con-
tinuam ipsorum pacem atque perpetuam salutem, quod
licet prælatus sit malus & subditus bonus & sanctus, quod
diu tamen prælatus toleratur ab ecclesia, maiorem ha-
bet honorem & reuerentiam quam subditus, propter tres
rationes. Prima quia prælatus gerit uicem dei: unde de-
us specialiter in ipso ueneratur, & hoc debet semper
animare subditum ad honorem prælati sui. Secunda ra-
tio est, quia est persona publica, unde in ipso honora-
tur Respub. & bonitas ecclesie quæ maior est quam bo-
nitas alicuius singularis persone. Et ideo consueuerunt
prælati personaliter dicere illud, quod in fine horarum
dicunt pro defunctis. Verbum & oratio prælati est qua-
si oratio multitudinis, & ideo uidetur melior cæteris
paribus, quam oratio singularis persone. Tertia, quia
præla

SPECVLVM

Ethicorū 9.

**Chryso-
stomus.**

**Capite se-
quente.**

Ioan. Gers.

prælatio se habet ad uirtutē, sicut causa efficiēs in alijs uirtutib. Vnde ipsa prælatio honorabilis est etiam in persona indigna. Dicit enim Philosophus, q̄ dignus ē in alijs causam uirtutis existere, q̄ in se tm̄ uirtuosū esse. Itē Chrysoft. in dialog. suo lib. 3. ca. 5. dicit, quōd quāto ē cœlū q̄ terra preciosius, et quāto preciosior est anima q̄ corp⁹ tāto magis nobis reuerēdi et honorabiles esse debēt parētes spūales, id est prælati nostri, q̄ parentes carnales. Et subdit ibidē causam dicēs: Illi quippe nos & carnis & sanguinis uoluptate genuerunt, hi uero sunt nobis diuinę generatiōis autores. Secundam causam eiusdē ponit idem in eodē libro dicēs: Quia maior uirtus prælati, præcipue sacerdotibus, à deo data est q̄ carnalib. parentibus, tantumq̄ inter utroque differt, quantū inter præsentem uitā interest et futurā. Alteri quippe in hanc, alteri uero in illam genuerūt. Et illi quidem nec corp⁹ orale possunt propulsare mortē, hi uero periturā animā saluauerunt frequēter non solum docendo & monendo, sed etiā orationib. adiuuādo. Parētes etiā naturales, si aliquas seculi potēstates sublimes offenderint, filij eorū nihil eis possunt prodesse, prælati uero parentes spirituales subditorū, non solū potētes & reges, sed etiā ipsum deum frequēter iratū sua nobis intercessione recōciliant. Per ipsos Christū induimus, per ipsos cōiungimur dei filio, per ipsos mēbra illius beati capitis efficimur. Propter quōd qui hos despiciunt eisq̄ detrahūt, magis mihi uidentur rei q̄ Dathan & Abyron, digniq̄ maiori supplicio. Hęc Chrysoft. Ista eadē, scilicet de prælato malo honorando, etiā declarat uenerab. mag. Ioan. Gerson ita dicēs: Cōtra hoc præceptū dñi, scilicet honora parētes tuos, grauitèr peccāt hi, qui luis superiorib. quibuscunq̄ detrahunt aut maledicunt. Non enim propter maliciam
ali

liquorum ministrorum eccl. siæ debet à quoquam fi-
 deli status prælaticus aut ecclesiasticus diffamari aut
 lædi, quia non perdit uirtutem suam missa celebrata
 aut baptismus siue aliud sacramentum propter mali-
 ciam ministrorum. Sed nec minus metur subditus
 obediendo humiliter prælato indigno & malo, imo,
 ut superius dictum est, plus meretur huiusmodi obe-
 diendo, q̄ bono. Sicut enim solem uisibilem quâta-
 que malicia aperientes fenestram, & si ad turandum
 uel ad occidendum hominem eam aperiat, non pro-
 hibet ab infusione luminis, & immissione radiorum,
 nec ipsum lumen prohibet malicia eiusdem quo mi-
 nus ingrediatur & domui se inundat: sic solem iusti-
 tiæ Christum malitia quantacunque ministri seu præ-
 lati ministerio suo uiam præparantis lumini suæ gra-
 tiæ, & quasi aperientis ei fenestram cordis eius quem
 baptizat, non prohibet, nec lumen gratiæ eius quo mi-
 nus intret, auertit. Simili modo intellige de cæteris
 officijs prælatorum erga subditos. Propter hoc etiam
 sic dicunt statuta ordinis Carthusiensis: Si cui durum
 aut graue aliquid imponere prior uoluerit, repugna-
 rephas non habemus, ne cum ei resisterimus, non ei,
 sed domino, cuius erga nos agit uices, resistisse inue-
 niamur. Et in eadem parte capi. 24. scribitur sic: Cum
 ab omnibus qui regulariter uiuere decreuerunt, obe-
 dientia magno studio sit seruanda, & his tamen de-
 uotius & sollicitius quanto districtius apertiusq̄ sub-
 ire propositum, ne si (quod absit) ista defuerit, tanti la-
 bores non solum careant præmio, sed & supplicium
 damnationis incurrant. Altissima & angelica est, p-
 fessio Carthusiensium perfectissima & angelica debet
 esse obediẽtia & subiectio eorũ. Iã quia libellus clau-
 dicus e hoc, uos chariss. in fine ipsius comonere uolo
 ut

2. par. ca. 15

S P E C V L V M

ut sit semper ante oculos cordis uestri forma professio-
 nis uestre, timor dei, ignis geennæ, uestrorum me-
 moria peccatorum, dies mortis & recordatio passio-
 num domini nostri Iesu Christi. Considerate diligen-
 ter quanto labore desudent homines, quanto studio,
 quanto demum nō ipsius uitæ tm̄, sed & periculo ani-
 mæ ut tēporalia adipiscantur, & peritura cōgregent,
 ubi diu permanere non possunt, nec quæ possidentur,
 nec qui possidet. Pudeat itaque filium regni mino-
 ris studiū in retinenda adoptionis sue gloria inueniri,
 q̄ filium perditionis in coaceruādis perituris & cumu-
 landis sibi supplicijs semper māsuris. Pudeat eum sere-
 nissimum illū uultum patris sui uel leuiter cōristare,
 qui in tantā dignatus est eum gloriā adoptare. Pudeat,
 inquā, eum incōparabiles paternæ mensæ delicias
 deserere, & os paterno osculo sanctificatum immūdis
 porcorum filiquis polluere. Cogitet semper magnitu-
 dinē paternæ dilectiōis, reformidet quoq̄ si ingratus
 repertus fuerit, intolerandā seueritatem paternā indi-
 gnationis. Appendat ante oculos exigui laboris in-
 estimabile præmium, & e contrario momentaneæ uo-
 luptatis ineluctabile supplicium. Timeat tremendi iudi-
 cii futurā discussionē, in qua cū memorata fuerit præ-
 rogata nobis dona pietatis, districta animaduersione
 exigendum est à nobis & debitum cōdignæ seruitutis.
 Cōmemorabunt autē tribunal iudicis dignitas cōditio-
 nis, gloria diuinæ similitudinis, charitas redēptionis,
 effusio preciosi sanguinis, adoptio filiorum, promissa
 beatitudo regni cēlorum. Cōmemorabūtur et ad im-
 plenda præcepta collata subsidia, hostis imbecillitas,
 nostra desidia. O quanta tunc erit cōfusio trapidate cō-
 scientia. Heu q̄ amara, heu q̄ sera, heu q̄ infructuosa,
 tunc erit de præterito tēpore penitentiā. O si modo li-
 ceret

ceret uultū illū confusionis nostre inspicere. O si modo liberet districtiōe illā emēdatiore uita mitigare: Tunc accusante cōscientia null⁹ erit excusator, nunc correctā uita null⁹ erit tūc accusator. Vos igit gen⁹ electū, pgenies sancta, stirps regia, ut filij dei & filij charissimi, digne deo, digne tā o patre conuersamini, ut tunc lati eū sicut patrē excipiatis, cui nunc filiali affectu deseruitis. Non est filiorum adueniente patre trepidare aut latebras quærere, sed exultante spiritu certatim in occursum rucere, singulos ut prius ipse occurrat auhelare, cupide amplecti, affectuosissime de osculari, atq; in mētum de dulcissimi patris aduentu gaudij occursum, gestu, plausu, osculis, atq; amplexu testari. Tales filios, tam pios, tā deuotos, tā sedulos, benignissimus ac serenissimus pater paterna hilaritate excipit, & in unum innumeros amplexum, inflexis latius uulnis colligit, dulcesq; filios ad sacratissimū pectus astringens blanda manu blandoq; affectu demulcet, dicens: Nunc filij mei, nunc charissimi mei, nunc benedicti patris mei gloria regni mei mecum perfrui mini: nunc adoptionis uestre quanta sit dignitas, agnoscite, & quod fiendo seminastis, gaudētes metite. Jam labores uestri & luctus tēpora cursore uelocius abierunt: sed refrigerij uestri & gaudij tēpora me manēte abire non poterunt. Quia igit hilariter implestis, quæ præcepi, percipite liberaliter quæ promisi. In illa die diuini uultus splendore illustrat⁹ homo agnoscere poterit gratia dei, quæ & quanta circa se fuerit. Et quoniam nihil in se dignum tanta largitate inueniet, eternas largitori gratias referet, qui uiuit & regnat per omnia secula seculorum. Amen.

Finis Lib. II, qui dicitur
Speculum subditorum

M

De